

Een fragment van Max Havelaar overschrijven is een beetje bijna Multatuli zijn. En tegelijk een beetje bijna Pierre Menard, de fictieve Franse auteur uit Jorge Luis Borges' beroemde verhaal "Pierre Menard, schrijver van de Quichot", waaraan ik meteen moest denken toen ik voor het eerst van deze lockdowneditie hoorde. Borges' verhaal bespreekt het werk van Pierre Menard en besteedt bijzondere aandacht aan diens letterlijke herschrijving van enkele delen van Don Quichot. Zich volledig identificerend met Miguel de Cervantes reproducteerde Menard begin twintigste eeuw exact de woorden van zijn illustere zeventiende-eeuwse voorganger. Hoewel ze dus identiek is aan de oorspronkelijke Quichot, vindt Borges de versie van Menard nog "rijker en volmaakter" dan die van Cervantes. Voor wat Max Havelaar betreft, laat ik het graag aan de lezer over om te oordelen over de superioriteit van deze lockdowneditie dan wel het origineel.

Wat die Borges-connexie voor mij nog een extra dimensie gaf bij het kopiëren van Max Havelaar is dat het mij toegewezen fragment toevallig ook inhoudelijk resonant met "Pierre Menard, schrijver van de Quichot". Met zijn literaire kritiek in verhaalvorm biedt Borges

een prikkelende reflectie over het wezen van schrijverschap en interpretatie. Multatuli doet eveneens aan metafiction in het bewuste tekstfragment, waarin de verteller niet alleen een uitweiding aankondigt maar bovendien ook eens "wil ... uitweiden over uitweidingen". In die meta-uitweiding, over het belang van uitgebreide plaatsbeschrijvingen voor een goed begrip van gebeurtenissen die zich afspelen op vreemde bodem, neemt de verteller de verdediging op van zijn illustere voorganger Walter Scott, die er ten onrechte van beschuldigd zou worden het geduld van zijn lezers zo nodeloos op de proef te stellen.

Multatuli, Scott, Borges, Menard, Cervantes: het begon mij eeklijk gezegd wat te dwizelen op dat moment, maar die ervaring was zeker niet onprettig: bijzonder goed gezelschap tenslotte om even in te verstoeven.

[Stef Craps, hoogleraar Engelse letterkunde]